

Р Ш 6 (2-419)
К С 30

2322

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

КНИГОСПІЛКА

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

Шифр Рк Щб(2-4); СЗВ Инв. № 2625672

Автор Семенов М.

Назва Маруся Ботуслабка:
Лірична грама.

Місце, рік видання Б. м., Б. р.

Кіл-ть стор. 43, [1] с.

i- окр. листів _____

ii- ілюстрацій _____

-iii- карт _____

-iv- схем _____

Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют _____

Примітка:

30.07.2008,

Молз -

[891.79]

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА

ЛІРИЧНА ДРАМА

КНИГОСПІЛКА

Вища Науково-Репертуарна Рада при Відділі
Мистецтв Головополітосвіти НКО УСРР до
вистав дозволила

Укрголовліт 1386 (2843).
Держтрест „Київ-Друк“,
1-ша фото-літо-друкарня
Зам. 2076—3000.

АКТ ПЕРШИЙ.

Темниця. Краєвид на Чорне море. Садок. Невільники співають, в середині їх пісні входить Богуславка.

Богуславка.

Чого я тут?
Чому ця вічна туга?
І немає мені друга
Звільнить од пут.

Синє море грає,
Хвилями камінь б'є.
Море! Море! Чи воно знає,
Що в моїм серці є?

Ні,
Я не можу...
В тій стороні
Рідний край мій—боже, боже!

А тут—
Моє кохання.
Відчай, смертне вагання
Солодких отрут.

Море! Море!—Розваж!
Заплеши серце, хвиле!
Вітер на той бік скаже,
Що я себе втопила.

Серце моє розтяго—
Дві рани ятриться в нім.
Чому в одних грудях їх злято,
Злято в серці моїм?

Смерть мої рани залічить—
Не сила з'єднать в одно.
Боже, ти чуєш мій відчит!
Море, прийми на дно!

Чого я тут—сама?
Море, ти не побачиш вдруге.
Бо немає мені друга,
І в душі моїй пуста німа.

Прощай, прощай, коханий мій—
Життя моє ти полонив.
Тяжко літати лише в пісні сумній
До рідних, пахучих, далеких нив.

(Входить візір).

Візір (до сторожі)

Що це за спів?
Негайно припинити!
Чи хочуть собаки може,
Щоб я катів привів?

(Співи припиняються).

Візір (помічає Богуславку)

Хто це?
Кого я бачу?
І тут—сама... це дивно.
Це дуже дивно.
А втім... Це може та хвилинка,
Яку я жду давно.
Попробую.

(До Богуславки)

Привіт прекрасній пані!

Богуславка.

Ах!.. Хто це є?

Візір.

Прекрасний квіт садів султанових
Не пізнає мене?
Дозвольте запитати вас,
Як ви в куток попали цей?

Богуславка.

Я вийшла погулять над морем.

Візір.

Пані засмучена, я бачу?

Богуславка.

Так, сумно щось мені...

Візір.

Вас не образив хто?

Богуславка.

О, ні... Нічого...

Візір.

Може... султан не любить вас?

Богуславка.

О, прошу—
Не турбуйтеся—
Все гаразд.
Я всім вдоволена. В душі моїй—кохання.
З султаном повний лад у нас,—
Навіщо зайві запитання?

Візір.

Я прошу вибачить... Чи журяться коли,
Як все гаразд—кохання, лад і спокій?
І потім... здається все-ж мені...
Любить однаково... уже чотири роки...

Послухайте!.. Бо має право
Жадати щирости од вас душа моя.

Богуславка.

Яке це право, хтіла-б знати я?

Візір.

В свій час дізнаєтесь, не поспішайте!
Ви кажете, що любить вас султан?
Чому-ж такий скупий для вас він став—
Про подарунки він забув щось—пригадайте!

Богуславка.

Неправда це! І злота й камінців
Від нього досить маю я!
Щерстні коштовнії оці
Одержала лиш вчора я!

Візір.

Але ви згодьтеся—султан не той став зараз—
Тканин шовкових, злота, камінців
На голові, на шийці, на руці—
Далеко менш тепер у вас зосталось...
Чи вартє вас таке кохання?

Богуславка.

Ах, замовчіть!..

Візір.

Не можу я мовчати!
Навіщо ці і острах, і вагання?
Душить в собі обурення і гнів?

Богуславка.

Чого вам треба?

Візір.

Не крийтеся—про щирість я молю.
Скажіть мені—що душу вам гнітить?
Я бачив розпач в рухах і очах!..

Богуславка.

Ви чули все?.. О, жах!..

Візір.

Далеко більш я чую—
Я чую все, що в грудях клекотить.
І день, і ніч за вами я нудьгую,
Без вас не можу жити!..
Султан не вартий вас!..

Богуславка.

Хто право вам дає...

Візір.

Кохання моє!
Безмежне, як час—
Сильне, як звір,
Немає більших за нього гір!
Ближче за нього морське дно—
Велике, глибоке, як сонце воно!
Кохання моє—
Безмежне, як час—
Я люблю,
Я люблю,
Я люблю вас!

(Робить рух до неї).

Богуславка (до себе).

О, боже! Що мені робить...

(До візіря).

Допомогти я вам нічим не можу—
Не можу я султана розлюбить!
Ваші благання ні до чого.

Я прошу вас забути цю хвилину—
В серці моїм кутка нема для вас.
Інша нудьга в мені лютує без упину
І бачить вас таким хочу в останній раз.

Візір.

Це все? Забуть свої надії?
О, ні... Хай доки буде так...

Але здобути свою мрію—
У серці залишився знак!

(Розлютований виходить. Пісня невольників починається знов. Богуславка заслуховується, підходить до темниці).

Б о г у с л а в к а.

Гей, козаки, ви біднії невольники!
Угадайте, що в нашій землі християнській за
день тепера?

К а з а к и.

Гей, дівко-бранко,
Марусю попівно-Богуславко!
Почім ми можем знати,
Що в нашій землі християнській за день тепера?
Що тридцять літ у неволі пробуваєм,
Божого світу, сонця праведного, у вічі собі не
видаєм.

То ми не можемо знати,
Що в нашій землі християнській за день тепера!

Б о г у с л а в к а.

Ой, козаки, ви біднії невольники!
Що сьогодні у нашій землі християнській Вели-
кодная субота,
А завтра святий празник, роковий день Велик-
день.

К о з а к и.

Та бодай ти, дівко-бранко,
Марусю попівно-Богуславко,

Щастя й долі собі не мала,
Як ти нам святий празник, роковий день Велик-
день сказала!

Б о г у с л а в к а.

Ой, козаки, ви біднії невольники!
Та не лайте мене, не проклиняйте,
Бо як буде наш пан турецький до мечеті від'-
їжджати,—

То буде мені, дівці-бранці,
Марусі попівні-Богуславці,
На руки ключі...

(Накидається сторож).

С т о р о ж.

Хто це говорить тут?...

Б о г у с л а в к а.

О, боже мій...

С т о р о ж.

Султанша!

(Вклоняється їй).

Б о г у с л а в к а (до себе).

Знайомий він мені...
Десь бачила його—не пригадаю.

Ах... боже... Мов у сні...
Я його знаю!...

Сторож (до себе).

Вона мене пізнала!
Справдиться твій—о боже милий—суд!
Тепер, або ніколи!.. Доля нас спіткала,
Щоб в день великий цей про гріх важкий за-
буть.

Богуславка.

Ти з козаків?

Сторож.

Висока господине—
З тобою друзі ми...

Богуславка.

Так, я пригадую...
Як мене турки брали,
Завзято одбивався ти.
Так значить і тебе забрали?

Сторож.

Вже п'ятий рік маю цей хрест нести...
Але як бачиш, встиг я одслужитись...
До козаків-братів невольників
Сторожою приставлено мене.

Богуславка.

Так... завтра п'ятий рік...

Сторож.

Невже до віку нам в неволі жити?
Чотири роки день і ніч
Я думаю, як-би втікти на волю.
А кожна ніч—все зліш, чорніш,
І кожний день—страждання пень
У серці хорому стирчить...

Богуславка.

О, боже, що мені робить...

Сторож.

Великдень завтра—п'ятий це буде.
Тікати час прийшов—мені, тобі і їм.
Нас великодний дзвін на батьківщині жде—
І думки иншої нема в житті моїм.

Богуславка.

Мій друже вірний! Вирішено все—
Дні великодні ці,
Цей близький час визволення несе...
Я маю змогу дістать ключі...

Сторож.

Коли?

Богуславка.

Пізніше трохи... Як пан мій піде у мечеть.

Сторож.

Тим часом приготую все.
І коли буде все готове—
Почуєш гасло ти...

Богуславка.

Яке?

Сторож.

«Великдень»—гасло те.

Богуславка.

Великдень! Слово святе, рідне!
Вечір святий—у серці голосіння!
Великдень! Серце моє бідне—
Ти заглуши своє тремтіння.

Сторож.

Великдень! Гасло святе волі!
Вечір святий—нехай ти тут останній!
О, боже! Визволь нас з неволі!
Зглянься на наші благання!

Завіса.

АКТ ДРУГИЙ.

У палаці султана.

Туркеня.

Я сама...
Він залишив мене,
Забув про мене—
Немає радості мені...
Самотна я...
Минули дні мої,
Щасливі дні.
Він залишив мене,
Забув про мене.
Я сама...
Я сама...
І лише камінь в серці
День і ніч.
Коханка ця нас розлучила,
Вже непотрібна я...
Минули дні ясні,
Веселі дні—
Погас ночей огонь.
Я сама...
Я сама...

Він залишив мене,
Забув про мене.
І ночі і дні
Молю, благаю я—
Верни, верни,
Огонь жаги,
Кохання тінь в твоїх очах
Прожени!
Верни,
Верни
Пристрасть губів.
І поцілунків нічних біль—
Верни,
Верни!

(Входить візір).

Візір.

Минули дні твої—
Лиш крихти падають
Тобі з стола кохання!
А як було колись...
Нагадують? О, ні—
Сама ти знаєш—християнка
Вкрала його у тебе.
Він залишив тебе,
Забув про тебе,—
Для неї ласку
І пал кохання
Він береже...
А ти?.. Що хочеш ти?..
Терпіть знущання,

Ганебно місце уступити
Для чужоземки?
Ганебно молодість віддять?
Він залишив тебе,
Забув про тебе.
Збуди свій гнів!
Свій гнів збуди
І пристрасть помсти—
Знищить суперницю повинна ти!
Послухай, зірко Сходу ясна!
Щастя повернути—
Мушиш сама!
Повинна ти
Його сама вернути,
Усунуть ворога з шляху!

Турк е н я.

Друже вірний мій!
Бачиш ти—мені життя немає.
Вкрала любов мою чужинниця ота.

В і з і р.

Я бачу все.
Та я ще більше бачив.
Слухай.

Турк е н я.

Що таке?

Візір.

Нам треба розлучити їх—
І в цьому спільником тобі я найвірнішим!
Султан не знає,
Чим диха любовниця його.
Послухай!
Сьогодні я зустрів її
Над морем—камінь білий свідком!—
Вона ходила
І в д́алеч простягала руки.
Не заховати їй
Своїх думок од мене—
Я зразу зрозумів,
Чого їй треба...
Вона на зраду йде!

Туркеня.

Це справді все було?

Візір.

Це було.
Тепер ти знаєш, що робити треба?
Сказати султанові
І неодмінно швидче.
Султан засліплений своїм коханням,
Нічого чуть не чує він.
Переконати його,
Розкрити очі—
От наше завдання...
Що скажеш ти?

Туркєня.

Що я скажу?
Я все робити згодна.
Як левиця голодна,
На здобич побіжу.
Що я скажу?
Ображена й забута,
Піду на меч, отруту,
І камінь розбужу.

Візір.

Мій план такий:
Султанові ти скажеш—
Коханка замишляє щось,
До зради мусить бути готовий він!
А щоб розкрить її таємні плани—
Мені на догляд мусить він її віддати.
Що скажеш ти?

Туркєня.

Я все зроблю, як ти казав,
Сюди цієї хвилі
Мусить султан зайти.

Візір.

То я піду.
Все пам'ятаєш ти?
Прощай!

(Виходить. Входить султан).

Турк е н л.

Мій пане...

Султан.

Привіт мій і пошана!
Що тут було?
Мені здалось, що ти збентежена...

Турк е н я.

Мій пане... Вислухай мене.
Як моря рух—моя любов до тебе.

Султан.

Я здавна знаю
Твого почуття глибіню.
Щось трапилось?
Ти може провинилась?
Збентеження і страх в твоїх очах!

Турк е н я.

Пане мій!..
Цей страх—за тебе...

Султан.

В чому річ? Кажі!

Турк е н я.

Не гнівайся! Раба твоя тобі розкаже все—
І неба ніч хай свідком буде правді.
Твоя коханка...

Султан.

Що? Що трапилось з нею?

Турк е н я.

Пане мій! Нехай за щирість я піду на катування,
Але сказати всю правду мушу я.
Ти відхилив давно огонь мого кохання,
З того часу смутна душа моя.
Даремно ти впадаєш біля неї—
Попередить тебе, мій пане, мушу я.
Не варт вона тебе—у грудях не лілеї,
У серці в неї криється змія.

Султан.

Що чую я? Кажі одверто,
Кажі мені все ясно й до кінця!
Боюся я, щоб знаком смерті
Не вийшла нам розмова ця!
І коли тільки наклеп це—
Смерть, смерть рука моя тобі несе!

Турк е н я.

О, не боюся я!.. Кажу, що чуєш:
Даремно ти отруту квітку

До серця щиро пригорнув.
Мовчить і соловейко влітку
І сад від шелесту заснув.
Знай, полюбовниця прекрасна
Кидає оком в инший бік...

С у л т а н.

Хто він? Кажі мерщій!
Не встигне сонце вранці глянуть,
Як зійде в царство тіней він!

Т у р к е н я.

Бог чужоземців—ворог твій,
Далекий берег України!
Ти сам на себе взяв провину—
Для чого ці погрози й гнів?
Ти полонив прекрасну квітку
Садів вишневих на весні—
Ти сам замкнув її у клітку,
Серця-ж її не полонив!

С у л т а н.

Все загадки, все загадки у тебе!
За дві хвилини мушу взнати все!
Що знаєш ти і хто мені докаже,
Що все те правда є?

Т у р к е н я.

Так знай... Твій візір...
Віриш ти йому?

Султан.

Так, безперечно.

Туркєня.

Слова ці він ствердить!
Він бачив все на власні очі
І мову підозрілу чув!
Він скаже сам тобі про все охоче,
Коли забагнеш ти й звичаї не забув.
Прекрасна християнка тужить по-над морем
І руки простяга за море, в рідний край.

Султан.

Аллах! Аллах! О, горе мені, горе!
Коли не правда це,—умреш сьогодні, знай!

Туркєня.

Мені не ймеш ти віри?
Не можу сміху стримать я свого!
Ти віриш їй? Сліпий ти по-над міру—
Хай прийде день—невже ти ждеш його?—
І ти своєї пташки не побачиш!—
В краї далекі радо полетить.

Султан.

За море? В рідний край?
Тікати хоче?
Нещасна! Брешеш ти!

І бійсь моєї кари!
Ніколи я не бачив і не чув,
Щоб плакала вона коли й тужила—
Неволею мій палац не для неї.
Я збожеволю, коли її не буде в мене,
Я закатую всіх!...
Молю тебе, скажи—
Що маю я робити?
Поможи!...

Турк е н я.

О, пане!... Я твоя раба до віку!
Служить тобі обов'язок і радість.
Єдиний шлях—твоєму візірю
Віддати її під пильний догляд,
А з часом... Може пройде все...

Султан.

Не можу я повірити!
Не вірю я!
Я все роблю, щоби нудьга
Її серденька не торкнулась.
Що трапилось?
Я мушу перевірити.
Покликати візіря!
Вона мене кохає
І пестошів палкіш не бачив я.
Не вірю я!
Не вірю я!
Не можу я повірити!

Чужого слова
Ніколи я не чув од неї...

(Приходить візір).

Візір.

Мій пан казав мене покликать?

Султан.

Мій вірний друже!
Чи правда, що я чую?
Про християнку мова йде...

Візір.

Признагись я повинен—
Це правда, все було.
Я певний, вона зраду в серці носить—
Молю простить мені ці сміливі слова.

Султан.

Покликати її...
На власні очі перевірить хочу...
Заглянуть в очі їй—
Невже зійшов туман кохання в них?
Хочу почути мову її уст—
Чи зірветься із них фальшива нота?
Невже не міг я досі це відчуть?

(Входить Маруся Богуславка).

Богуславка.

Коханий мій! Ти кликав?
Я прийшла...
Я ждала все—чи скоро ти покличеш?

Султан.

Моя прекрасна! Хвилю я не чув
Музики уст твоїх—
І ніби вічність це тяглось, здається.
Кохана, чи здорова ти?

Богуславка.

Усе гаразд... твоїм коханням я багата
І радість бризкає із мого серця,
Як я на тебе гляну...

Султан.

Скажи мені—
Я хочу ще почути—
Чи любиш ти мене?

Богуславка.

Мій пане! Мій орел!
Мій гордий владар Сходу!
Що хвилі—і вночі, і вдень
Для мене кращих слів немає—
Єдиний мій, люблю тебе!..

Султан.

Дай мені глянути на тебе—
Твоїх очей безодня
Нехай мені про душу розповість!

Богуславка.

Мій пане, що ти хочеш знати?
Втопи свій зір в душі моєї дно.
І про любов свою я хочу розказати
Всім тілом, як люблю давно.

(Танок).

Султан.

Чи то мені здалось? Слова знайомі чую.
І той-же блиск сліпучих блискавиць.
І чар її, бризок огню я не зрахую,
І хочеться до ніг її упасти ниць...
Чи не примара то?
В очах помітив я ворожу крапку білу
І біль захований в рисунку губ її...
Що це в грудях мені так зимно затремтіло
І голова трясеться все мені?...
Що робиться, що робиться зі мною?
Невже, невже щось зле у неї є?
Як ще недавно я сміявся над нудьгою
І як тепер самотно моє серце б'є?!

Візір.

Чудово!... Яка краса! І очі, очі...
Небесна музика—слова її.

У рухах цих легкі серпанки ночі
І в пісні тужать солов'ї.
Назвать її своєю хочу—
Як її серце полоню?
Його струмок в мені хлюпоче
І сам, як арфа, я бреню.

Здобуть її моє завдання,
Мета єдина відтепер.
Як прагну я її кохання!
І світ навколо для мене вмер!

Моєю будеш ти!
Я ще раз спробую
Схилить тебе благання словом,
А коли ні... то силою візьму!
Моєю будеш ти!
Я заведу тебе за море,
На край світа—
Моєю будеш ти!
Моєю будеш ти!

Турк е н я.

Яка вона прекрасна!...
Чи дивно, що від неї в тінь
Попала я, нещасна?
І який прекрасний він!

Як хоче влади він над нею.
Який тмянний у нього зір!
Прийми, прийми душі моєї
М'який і чорний кохання бір!

Звідки на горе ти взялась?
Навіщо стала серед шляху?
В груди гадюкою вп'ялась
І безнадійним туги жахом?

Вже бачу я швидкий кінець,
Навіки стулиш чорні очі,
І царствений твій вінець
Не заблистить у п'їтьмі ночі.

(Султан захитався).

Б о г у с л а в к а .

Мій милий, що з тобою?

С у л т а н .

З кохання я сп'янів.
Залиште всі мене самого.

(Всі виходять).

Б о г у с л а в к а (виходячи)

Коханий мій!..

(Виходить. Султан зупиняє візіря).

С у л т а н .

Стій!

В і з і р .

До послуг пана.

Султан.

**Під догляд найпільніший
Візьми її...**

(Візір схиляє голову)

Завіса.

АКТ ТРЕТІЙ.

Декорація першого акту.

Візір.

Прийми мою любов, прийми мої благання,
Слово привітне мені скажи!
Без твоєї ласки, без твого кохання—
Я далі не можу жити?
Ти бачиш мою щирість, і пристрасть, і безумство,
Я все зроблю, що тільки хочеш ти!
Без тебе мені смерть, в душі у мене пуста,
І холоду цього не можу я знести!

Богуславка.

О, боже...
Залишіть мене...

Візір.

Як і раніш—ти знову невблаганна—
Невже чужий для серця я твого?
Невже даремно я—від рана і до рана—

Молюсь на тебе—квіт життя мого?
До твоїх ніг схилю я всі розкоші світу,
За погляд лагідний на зраду я піду.
За пестінь рук твоїх—за іскорку привіту—
З тобою проти всіх! Скажи—я жду, я жду!..

Богуславка.

Ні слова більш! Тебе я не люблю.
Я панові жалітись буду.
Покинь мене!

Візір.

І це твоє останнє слово?

Богуславка.

Так. Геть з моїх очей!

Візір.

А знаєш ти—мені відомі
Ганебні заміри твої!

Богуславка.

Які? Які?

Візір.

Таємні і зрадливі.

Богуславка (до себе).

О, боже мій...
Що хоче він од мене...
Що можу я сказати йому...

Візір.

Султан узнає все—
Коли захочеш ти!

Богуславка.

Ганебна це брехня!

Візір.

Я тебе люблю—чи можу я брехати?
Тобі не вперше чуть од мене це.
Не відвертай, молю, своє лице,
Інакше будеш ти жорстоко шкодувати!
Прийми моє благання,
Я твій, навіки твій...
Безумне і страшне моє кохання...

(Хоче її цілувати, в цей час султан
іде до мечеті і бачить все).

Богуславка (одпихаючи візіря).

Пішов од мене геть!

Султан.

Стій!..
Що?.. Що це—мана?

Це візір? Візір мій?
О, Аллах—яка стіна
Загородила мозок мій.

Богуславка.

О, пане мій—оборони мене!..
Твій візір не дає мені спокою.
Не винна я—ти бачиш сам.
Як дикий вовк він стежить все за мною,
Улесливі слова шепоче сам-на-сам.

Султан.

Я розумію все...
Так от для чого догляд?
Тепер я розумію наклеп цей!
Смерть їм обом!
Найгірша жде їх доля.
Гей, слуги, заберіть його!
І разом ту змію
В кайдани найстрогіше закувати!
А ти...
Прости, прости, моє кохання,
За те, що їм повірив я!

Богуславка.

О, пане мій! Як гніватись я можу...
Я знаю, що нічого злого
Не вчиниш ти мені...

Султан.

Не можу я збагнуть—як дався я на наклеп?
Злочинців кара жде
Сувора від руки моєї!

Богуславка.

Ти віриш знов мені?

Султан.

Моя богине!
Прости мені мій гріх!
Чи вірю я? У грудях в мене
Лиш ти одна жила—
І гріла, і цвіла!..
Тепер ти знов розквітла—
Ще бучніш,
Ти знов утіха
Днів моїх!

Богуславка.

О, мій пане...

Султан.

В мечеть іду я зараз. В голові моїй
Заплутались думки, а серце п'яне.
Зажди мене... Я мушу йти хутчій...
До тебе я прийду, моя кохана.

Забудемо всю кривду і печаль—
Утіхи й пестоші присплять тривоги хвилювання.
Який радий... Який у мене жаль,
Що так віддячив за твоє кохання...
Візьми оці ключі
І бережи до мого приходу.
Повір мені, за всі тривоги ці
Найбільшу будеш мати нагороду.

Б о г у с л а в к а .

Я жду тебе, мій пане!..

(Султан виходить. Богуславка залишається сама).

Б о г у с л а в к а .

Надходе час... життя мого розплата
І за кохання дорога ціна.
О, боже! Чим я винувата—
Що така красна моя весна!

Синє море грає,
Хвилями камінь б'є.
Море! Море! Чи воно знає,
Що в моїм серці є?

Серце моє розколєно—
Туга й кохання одчай.
Моїх гріхів не замолено,
В серці моїм рідний край!..

Море, море!
Ти цілуєш камінь далеких берегів!

Передай їм мою тугу, передай їм моє горе—
Передай Україні далекій, розваж її гнів!

Святий вечір... Минув вечір.
На Україні ясна весна.
Чому-ж така злая у цей вечір
Чотири роки була вона?

Невольники.

Гей, земле, земле турецькая,
Віро проклята бусурменська,
Розлуко ти християнська!
Ой да же то ти не одного розлучила:
Чи брата з сестрою,
Чи мужа з вірною жоною,
А чи вірненького товариша з товаришом,—гей!
(З'являється козак).

Козак.

Великдень!

Богуславка.

Великдень!

Козак (входить).

Пришов Великдень.
Час не жде.

Богуславка.

Бери ключі.

(Козак біжить до темниці, одмикає).

Богуславка.

Ой, козаки ви, біднії невольники!
Кажу я вам—добре дбайте,
В городи християнські утікайте!
Тільки, прошу я вас, одного города Богуслава не
минайте,
Моєму батьку й матері знати давайте:
Та нехай мій батько добре дбає,
Гуртів, великих маєтків нехай не збуває,
Великих скарбів не збирає.
Та нехай мене, дівки-бранки,
Марусі попівни-Богуславки,
З неволі не викупає:
Бо вже я потурчилась - побусурменилась
Для розкоші турецької,
Для лакомства нещасного!

(Невольники утікають).

Козак

Нехай провалиться неволя ця турецька—
Ми прийдем ще сюди,
Але походом славним!
Марусю... Час... Ходім...

Б о г у с л а в к а.

Я залишаюсь тут.
Тікайте швидче.

К о з а к.

Що я чую? Ти залишишся тут?
Що дома я скажу—
О, боже мій!

(З'являється варта).

Б о г у с л а в к а.

Тікайте!

(Невольники зникають. Богуславка робить рух до моря).

Б о г у с л а в к а.

Прощай, мій ясний світе—
Земле моя далекая—прощай...
І ясне сонечко
І ти, мій милий—
Прощай, прощай!..

(Хоче кинутись зі скелі. Сторожа її хапає. Решта біжить за султаном. Вбігає султан).

С у л т а н.

Аллах! О, сили неба!
О, зорі золоті—свідками кличу вас

Візьміть її! Справдиться суд над нею—
Хай гляне навкруги в останній раз!

І в'язнів приведіть з темниці—
Хай простять мій несправедливий гнів.
Аллах! Аллах! Хай стріли блискавиці
Впадуть на груди, бо я занімів.

Візір.

Великий вождь і справедливий пане—
Ти бачиш сам, що вірні слуги ми.
І я казав, що сонце ще не встане,
Як зради свідками будемо ми.

Ти бачиш сам—яку за щирю приязнь
Вона відплату панові дала.
І чим тепер вона цю зраду змиє?
Вона ніколи щира не була.

Туркєня.

О, пане мій! На власні очі бачиш—
Чи винні ми були, коли замкнув нас ти.
Навіщо-ж я чотири роки плачу
І туги смертної не можу я знести?

Хай буде смерть її відплатою за мене,
Твоя раба до-віку—жде тебе.
Я хочу знов тебе—і ласки жду твоєї,
Хай швидче суд твій праведний іде.

Візір.

О, владарю—не муч себе, не муч—
Не варта є вона твійого жáлю й суму.
Знов усміхнись і туги скинь обруч—
Над карою для зрадниці не думай.

Кару знайду я сам—віддай її мені,
Навіки скинь з своїх очей оману.
О, владарю! Віддай її мені,
Віддай її мені, мій пане!

Султан.

Зрадницю гибель жде!
Бо зрадила подвійно—
Землі моїй і серцю мойому.
Аллах! Аллах! Карай її за землю,
За серце кару сам собі візьму!

(Вбиває Богуславку).

Туркеня.

Ха-ха-ха! Розплату цю давно, давно я ждала—
Кінець оцей я бачила давно!
Тепер ти мій—серце тебе жадало,
І скільки мук перебуло воно!

Султан.

Пригрів тебе—і сам тебе убив.
За зраду цю міцна моя рука...

Нещасний я, як сильно я любив!
І хай тобі земля буде легка.

Візір (на трупі Богуславки).

Що він зробив? Убив її, убив!
Твій зір навек у п'їтьмі заховав!
Чи знаєш ти, як я її любив?
О, мій Аллах!.. Вона вже нежива!

Завіса.

A 531177

Ціна 65 коп.